Nr. 60. Sibiiu, Joi 26 Maiu (7 Iunie) 1883. *Anul XXXI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Datorinţa noastră.

Situaţiune curioasă în politica monarchiei noastre.

Este o monarchie împărţită în două staturi, dar totuşi o monarchie.

În amêndouĕ staturile monarchiei este proclamat principiul egalei îndreptăţiri. Dar aplicarea lui este deosebită.

În jumĕtatea resăriteană nouĕ milioane de locuitori sûnt puşi la discreţiunea a patru milioane. Minoritatea maghiară e totul în Ungaria şi majoritatea nemaghiară nimica, n'are decât sĕ poarte sarcinile şi greutăţile statului.

Dincolo în jumătatea apusană este o încăierătură între Cehi, sloveni de o parte si între nemţi, de altă parte; între poloni şi ruteni; alte naţionalităţi, cum sûnt românii din Bucovina etc, de şi mai mult considerate ca massele de români din Ungaria şi Transilvania din partea maghiarilor, sûnt striviţi, când de nemţi, când de poloni, când de ruteni şi reduşi pe pământul lor, încât pare că trăiesc din mila, celor ce s'au aşeḑat lângă ei abia de o sută de ani.

Ce are sĕ ese din tertura aceasta, care împroaşcă şi imprăscie? Se va transforma ea vre-o dată în ceva armonic, în ceva atrăgător, ce sĕ învite pe fiecare poporaţiune către centrul monarchiei.

Întrebarea aceasta, se vede, că conducĕtorii politici din monarhie nu şi-o pun nici odată şi de aceea aḑi e greu de a şi vorbì de un centru al monarchiei.

Nemţii, ca elementul cel mai superior prin cultură şi relativ chiar prin numĕr, au stăruit pe timpul, cât monarchia era un stat, a face din Viena un centru politic, în care sĕ se întâlnească toate popoarele din Austro-Ungaria de astăḑi si din Austria de atunci. Maghiarii, după ce Dumneḑeu le-a ploat norocul puterei fără de vina lor şi se simt chemaţi a regula raporturile popoarelor de pe pământ, crează de vre o cincispreḑece ani alt centru în Budapesta. Şi acum vin şi cechii cu pretensiunea de a crea în cetatea cu o sută de turnuri, în Praga, un alt centru pentru ţerile Sântului Venţeslau. Polonii au spus-o prin gura candidatului Romanovicz, că şi ei vor sĕ'şi caute un centru în sinul poporului lor şi care deocamdată va fi Leova sau Lembergul (Loevenberg, muntele leului), până vor restaura regatul şi vor putè strămuta centrul în Varşovia.

Ar fi aşa dară vre-o patru centruri, afară de al Croaţiei, cari însĕ nu representă nici decum unitatea şi concentrarea, ci descentralisarea şi centrifugalitatea.

Va sĕ ḑică ajungem, ca centrifugalitatea sĕ-o putem cu mai mult cuvênt şi cu mai mult drept cuvênt respinge dela noi, cari am fost şi sûntem de atâtea ori învinuiţi cu ea; şi sĕ o aruncăm în faţa acelora, ce se simt chemaţi a avè un vot mai puternic de cât alţii în concertul popoarĕ lor din Austro-Ungaria.

Nemţii, cari odată erau chiagul unei monarchii la Dunărea de mijloc s'au bucurat sĕ împartă egemonia cu maghiarii. Din raportul acesta însĕ au rĕsărit nisuinţele unei politici cu multe capete, a cărei *facit* este, că factorii, cari se ţin a fi cei mai de frunte şi cei mai normativi în monarchie, sûnt totodată şi cei mai periculoşi pentru întregitatea monarchiei. Resvrĕtitorii în realitate sûnt dară acei, ce impută altora că sûnt resvrĕtitori.

Curiosul situaţiunei însĕ nu se termină acì. Factorii aceia, cari fie care se cred pentru sine factor chemat de a conduce o lume întreagă, afară că nutresc centrifugalitatea, rivalisând în privinţa puterei, şi afară că respândesc disgustul şi nemulţămirea între celelalte popoare, mai compromit monarchia la tot pasul şi în afară.

Nu putem scì, care vor fi fost veleităţile diplomaţilor austro-unguresci pe timpul resboiului franco-german. Cetim de un timp încoace lucruri, care seamănă cu ideea, că diplomaţia austro-ungurească cugeta la un „revanche" pentru Sadova dela 1866.

Dacă au esistat în capetele diplomaţilor austro-unguresci idei de aceste, motive grele au trebuit sĕ fie, ca Austro-Ungaria sĕ lase pe francezi sĕ sângereze pe câmpurile de luptă şi mai târḑiu sĕ se alieze cu acei, ce erau sĕ fie aspru pedepsiţi, pentru că au cutezat a elimina influenţa austriacă din Germania.

Ori cum va fi, de un şir de ani încoace ni se asigură mereu că sûntem aliaţii Germaniei, că Germania se raḑimă de noi şi noi de dênsa. Germania de şi are tendenţe espansive şi poate chiar spre provinciile austriace, cari odinioară făceau parte din federaţiunea germână, totuşi fiind aliata monarchiei, nu mai poate nutrì tendenţele aceste. Dacă le ar nutrì ar fi cea mai rea aliată a noastră.

În timpul din urmă ni se asigură şi despre Italia, că ar fi aliata noastră.

Este frumos pentru monarchia austro-ungureasca, când poate face aliaţi din inimicii de moarte de mai naînte şi când prin alianţa aceasta are sĕ asigure pacea europeană. Fapta aceasta în sine ar putè trece de o victorie strălucită.

Însĕ, când de altă parte vedem că puternicii ḑilei din monarchie, bună oară maghiarii, se provoacă neîntrerupt la alianţa cu Germania şi cocheteazĕ neîncetat cu duşmanii de moarte ai Germaniei, când politicii lor vorbesc cu dispreţ despre celalalt aliat, despre Italia, cum au vorbit Andrassy, Kallay, şi Kalnoky, curiosul politicei austro ungurescі, ia dimensiuni şi mai mari; când maghiarii, sau mai bine diplomaţii lor, în acelaşi timp aleargă după căruţa, care nu-i aşteaptă după Rusia, ca mai târḑiu prin ḑiaristica lor sĕ agite poporul maghiar contra „inimicului ereditar", pentru ca sĕ se strice de odată şi cu Rusia şi cu Germania: numai poate nimenea înţelege altă decât că diplomaţii nostri umblă sĕ şeaḑă pe toate scaunile de odată şi în sfêrşit sĕ cadă ca sĕ nu fie pe nici unul.

Şi pe când maghiarii se adoperă a lovì în naţionalităţile nemaghiare în lăuntru şi au o atitudine echivocă în afară, Cechii şi Slovenii spre completare întărîtă pe Germania, ear polonii pe Rusia, ca sĕ tăcem de alte mĕrunţişuri. În cine se raḑimă?

Doar în Francia, spre care eruḑiţii maghiari pleacă într'o călĕtorie argonautică, prin Italia mai indulgentă, după ce Germania într'un mod indirect le-a oprit a-i călca teritoriul; în Francia — cărei o parte din slavi, i-au trimis telegrame de condolenţă, când cu moartea lui Gambetta?

Francia nu scie de capul ei şi apoi chiar sĕ fie în posiţiunea de a da ajutor, se va isola ea de dragul maghiarilor şi al polonilor de Rusia, dacă ar fi posibilă o apropiare de aceasta?

Este destrăbălată şi politica esternă, aşa după cum o fac, cei ce au în mână frênele guvernului şi preste tot a le poliţicei, dincoace şi dincolo de Laita.

In astfel de situaţiune, când atâţi meşteri-strică, sub cuvênt că zidesc, promovează derîmarea monarchiei, nu trebue românii sĕ stea indiferenţi, ca nisce fatalişti, aşteptând sĕ se întêmple ceea, ce va voì întêmplarea.

Este adevĕrat că situaţiunea aceasta ne deneagă locul cuviincios, din care sĕ putem întreprinde cu succes niscari lucruri mai însemnate în favorul nostru. Dacă nu avem însĕ un loc cuviincios între factorii monarchiei şi din posiţiunea, în care ne aflăm, putem cel puţin sĕ ne apărăm a nu fi copleşiţi de urmările atâtor direcţiuni încrucişate ale politicilor monarchiei noastre. Naţionalitatea noastră nevătămată, sĕ fie ideea, carea nici când sĕ nu o perdem din vederile noastre.

FOIŢA.

Cristian Waldo
sau
CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)

(Urmare).

— O! În adevĕr el este foarte nou; el datează din toamna trecută, şi anevoe ţi-aşi putè spune, de ce mi l'am ales. Eu cred, că mi-a venit în vis ca amintire a unui nume de localitate, în care am petrecut ca copil.

— Şod lucru! însĕ tot atâta. M'ai lăsat în baraca cu burattini, în piaţa...

-- În piaţa Celano, replică Cristian. Earăşi pe malurile unui lac frumos! Te încredinţez, domnule Goefle, că soartea mea este legată de lacuri, şi acì este un mister, care mi se va lămurì doară vre odată.

„Dta nu ţi-ai uitat că aveam poliţia în spate, şi că, fără baraca cu marionetele eram doară prins şi spânzurat. Dară baraca aceea era foarte mică, abea cuprindea un om. Când te-am întrebat pe Dta, ca pe un locuitor a unei ţĕri, în care petrecerea aceasta italiană nu este obicĕnuită şi poate numai prin mine adusă, dacă cunosci interiorul baracelor de barattini am făcut-o pentru a'ţi demonstra situaţia mea, între picioarele operantelui, care, ocupat a face sĕ se bată Pulcinella cu sbirul, cu mânile şi cu ochii în aer, cu spiritul la improvisaţia dramei sale sburdalnice, el n'avea timp a vedè şi a înţelege ce se petrecea pe lângă genunchii sĕi. Pentru mine nu era, de cât o minută odichnă, între desnodământul piesei şi cel al destinului meu.

„Eu sciam că n'aveam sĕ aştept mântuirea mea dela o întêmplare; eu am ridicat de jos doi burattini, cari representau prin o ciudată coincidenţă cu situaţia mea, un gâde şi un jude, şi lipindu-mĕ de operantele, m'am sculat alăturea cu el, cum am putut; apoi am pus marionetele pe scândurice şi riscând a sparge pânza baracei, am într'odus o scenă improvizată şi neaşteptată în piesă. Scena a avut succes neimaginat, şi soţul meu, fără a se derangea cât de puţin, o prinse în sbor, şi cât era locaşul de strimt, susţinea dialogul cu o veselie şi o presenţă de spirit, nu mai puţin estraordinară.

— Admirabilă şi nebunatică Italie! esclamà dl Goefle: numai acolo sûnt facultăţile aşa fine şi aşa subite.

— Facultăţile consoţului meu, replică Cristiano, au fost cu mult mai petrunḑĕtoare decât cugeţi. El m'a recunoscut, a înţeles situaţia mea şi a fost hotărît a mĕ scăpa.

— Şi te-a scăpat?

— Fără a ḑice un cuvênt; până ce am rostit eu în locul sĕu, discursul final către public, el mi-a înfundat o căciulă de a lui în cap, mi-a învĕlit umerii cu o zdreanţă roşie, mi-a depins faţa cu galben, şi la căderea cortinei mi-a ḑis la ureche:

„— Goffredi, ia teatrul în spate şi vină după mine.

„Şi în adevĕr noi am trecut aşa piaţa, şi am eşit din sat, fără accident. Am mers toată noaptea, şi înainte de ce se făcu ḑiuă, eram pe şesul Romei.

— Dar cine a fost amicul acela devot? ḑise dl Goefle.

— A fost un băiat de familie cu numele Guido Massareli, care a fugit ca şi mine de regatul Neapolei. Afacerea sa era mai puţin gravă: el fugea numai de creditorii sĕi, dară nu-l puteai pune într'un rênd cu mine, dle Goefle, te asigur! şi totuşi el a fost un tinĕr amabil, băiat instruit şi cu spirit, o natură, cât se poate de seducĕtoare. Eu îl cunosceam din Neapole, unde-şi mâncase moştenirea sa, şi-şi făcuse mulţi amici. Fiiul unui negustor cu stare, înzestrat cu multă inteligenţă, el avuse o crescere bună. El ajunsese ca şi mine, într'o lume, ce-l duse la peire; de odată se vĕḑu fără mijloace. Eu l'am nutrit cât-va timp; însĕ de oare ce el nu se mulţămì cu o esistenţă modestă şi n'avea curagiul de aşi agonisì traiul sĕu, el sfêrşì prin a face înşelătorii.

www.digibuc.ro

Cum sĕ o facem aceasta? sûnt multe modalităţi. Cătră ideea aceasta putem ḑice, că duc toate căile, cum se ḑice despre Roma.

Cea principală este activitatea solidară a tuturor românilor pe toate terenurile, câte numai promovează buna esistenţă a unei naţionalităţi.

Deci dorim din tot sufletul, ca toţi românii sĕ fie însufleţiţi de naţionalitatea lor prin activitate solidară pe toate terenurile. Atunci atât mesteşugirile din afară, cât şi cele din lăuntru vor fi impotente şi ori ce întreprindere, care ar învoalve tendenţa de a strica naţionalităţii noastre, va remânè zadarnică. Chiar şi vanitatea unor oameni nepricepuţi de ai nostri, cari poate fără scirea lor devin toporişti în mâni streine, pe când se cred conducĕtori şi directori ai sorţilor naţionale, remâne stearpă, prin urmare nestricăcioasă naţionalităţei noastre.

Sĕ priveghiem că ḑilele grele sûnt!

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Maiu

Alaltăeri a fost consiliu mare de ministri în Viena sub presidiul lui Kalnoky, ministrul de esterne, la care au luat parte şi unii dintre ministrii unguresci. Desbaterea a privit într'unirea delegaţiunilor în sesiunea cea mai de aproape. Se ḑice că convocarea acestora va fi între 15 şi 20 Octomvre a. c.

Rutenii din Galiţia se vor într'unì în 29 Iunie n. într'o conferenţă, în care sĕ se statorească un protest contra resultatului alegerilor din Galiţia.

În şedinţa secretă de Vineri a Senatului României s'a cetit, conform regulamentului, următorul project de rĕspuns al comisiunii Senatului la Mesagiul Tronului şi s'a otărît a se trămite la tipar şi a se împărţì între Senatori:

Sire!

Senatul ales pentru reviziunea unor dispositiuni din Constituţiune si din legea electorală, se simte fericit de a esprima cu această ocasiune omagiul simţemintelor sale de iubire, devotament către Tron şi Dinastie.

Constituţiunea, ce ţeara şi-a dat in memorabilul an al suirii pe Tron a Majestăţii Tale, a favorisat progresul in toate ramurile activităţii. Modificări profunde atât în sfera socială s'au operat în Statul român în decursul acestor şepte-spre ḑece ani de laboare necontenită şi fecundă în resultate.

La apelul făcut de Maiestatea Ta, ţeara a rĕspuns în mod otărîtor, că nu înţelege a lăsa instituţiunile sale fundamentale sĕ remână înapoi de progresul, ce a sciut a realisa.

De altă parte, principiile sĕnătoase de organisare politică şi socială sûnt prea înrădăcinate în bunul simţ şi în caracterul poporului român, pentru ca sĕ se poată produce la noi temeri de reforme periculoase, care astăḑi sûnt condamnate de esperienţa tuturor naţiunilor civilisate.

Senatul constată că, cu toată importanţa şi gravitatea cestiunilor ce frĕmêntau spiritele, alegerile s'au făcut în deplină linisce. Aceasta dovedesce progresul realisat de naţiune în esercitarea drepturilor sale politice.

In cestiunea revisuirii legei electorale, Senatul ţinênd samă de împregiurările particulare ţĕrei noastre, şi de esperinţă făcută, va căuta soluţiunea cea mea nemerită, care, ocrotind pe deplin toate interesele, sĕ asigure în acelaşi timp independenţa şi moralitatea votului, desvoltarea şi întărirea guvernului representativ.

Sire!

Senatul a primit cu mulţămire asigurarea că relaţiunile noastre cu puterile streine sunt satisfăcĕtoare.

Cestiunea Dunării a putut intra într'o nouĕ situaţiune prin Conferenţa dela Londra, dar credinţa nestrămutată a ţĕrei este, că Europa, care ne-a vĕḑut la lucru, care a favorisat desvoltarea aspiraţiunilor noastre legitime, care a avut în toate împregiurările în vedere probe de lealitate şi moderaţiunea naţiunei române, nu va voì esecutarea unor decisiuni cari, jignesc drepturile noastre şi la care noi nu am consimţit.

Statul român, graţie marilor şi fericitelor evenimente din ultimii ani, 'şi a recâştigat pe deplin vechile sale drepturi. România astăḑi este ţeară neatârnată şi suverană, — şi o monarchie ereditară 'i asigură stabilitatea şi viitorul.

Cât pentru noi, Sire! fii încredinţat că întreaga naţiune, ca un singur om, va fi totdeauna unită împregiurul iubitului sĕu Suveran, într'un singur gând şi într'o singură cugetare: prosperarea şi întărirea Statului român.

Sĕ trăiască România! Sĕ trăiască Augusta noastră Dinastie

Desbaterea asupra projectului de lege pentru scoalele secundare în casa magnaţilor.

(Urmare.)

Abatele din Martinsberg, **Cristof Kruesz**, declară, că pe dênsul îl intereseazā mult projectul, de oare-ce întreaga viaţă şi-a dedicat-o învĕţămêntului din scoalele secundare. (Éljenuri îndelungate). E însĕ întrebarea, dacă projectul va fi spre folosul învĕţămêntului din scoalele secundare. Prin project se estinde puterea ministerială, aceasta nu se poate nega. Scopul principal al projectului e: regularea influenţei ministrului de instrucţiune asupra scoalelor confesionale. Aceasta nu e ecuitabil. E faptă, că întrebarea scoalelor catolice rĕmâne nedeslegată, ele vor rĕmânè şi pe viitoriu sub dispositiunea plenipotenţiară a ministrului de instrucţiune, cel puţin de ocamdată nu sûnt apreciate de ajuns drepturile bisericei.

Vorbitoriul stimează guvernul ţĕrei în sfera lui de activitate. Guvernul politic n'are nici chemarea şi nici desteritatea recerută pentru de a putè deslega întrebarea educaţiunei. Partea esenţială a educaţiunei e formarea caracterului; aceasta se întêmplă prin educaţiunea religioasă, care nu e chemarea guvernului politic.

Centralisaţiunea nu duce la scop nici din punct de vedere didactic. Conducĕtoriul scoalelor trebue sĕ fie om de scoale. Rar se întêmplă, ca ministrul sĕ fie om de scoală. Aceasta stă sub influenţa partidelor politice şi a criselor. Nu e bine deci a se concrede conducerea învĕţămêntului în mânile guvernului politic.

Projectul de faţă etablează dreptul necondiţionat şi nemărginit de dispositiune al ministrului cu toate consecuenţele lui cele rele.

Aḑi dispune de un guvern naţional. Acesta şi-ar câştiga merite neperitoare pentru patrie, dacă i-ar succede a emancipa învĕţămêntul şi educaţiunea de eventualităţile tuturor constelaţiunilor politice, a luptelor şi criselor.

Vorbitoriul spriginesce pe guvern bucuros în îndeplinirea mĕsurilor înţelepte. Ministrul sĕ nu dispună însĕ într'o afacere atât de momentoasă fără noi, sau doar chiar contra noastră.

Vorbitoriul cere instituirea unui consiliu catolic de scoale, precum l'a propus cardinalul Haynald acela, care esistă, e internaţional.

Candidaţii de protesură ai ordinelor de învĕţămênt trebue sĕ se supună, conform projectului cualifiţiunei profesorale. Vorbitoriul n'are nimic contra acestei dispositiuni, cere însĕ, ca aceşti candidaţi sĕ fie absolvaţi de cursul academic.

Vorbitorul e contra claselor paralele, după cum se provede projectul. Prin introducerea acestor clase se statoresce un principiu nerealisabil.

Esamenele de maturitate trebue confiscate şi înlocuite prin esamenele semestrale de odinioară.

Principiile vorbitorului sûnt opuse principiilor de puse în project.

Ministrul a promis respectarea dorinţelor catolicilor la punerea în lucrare a legei; împregiurarea aceasta face pe vorbitoriu sĕ primească projectul.

După o reflecsiune scurtă a ministrului A. **Trefort** la cele ḑise de antevorbitoriu urmează vorbirea Escelenţiei Sale, Archiepiscopului şi Metropolitului **Miron Romanul**, publicată în Nrul. 46 al foaiei noatsre.

Contele **I. Cziraky, Ferdinand Zichy** şi **Enric Zichy** primesce projectul în speranţă, că se vor face modificaţiuni, cari vor delătura nedumeririle catolicilor.

Presidentul declară desbaterea generală de încheiată.

Projectul se primesce cu unanimitate de basă la desbaterea specială.

În desbaterea specială se primesce §§-ii I şi II neschimbaţi.

La §-ul 3, în care se enumĕră objectele obligate de învĕţămênt, ia cuvêntul

Contele **I. Cziraky.** Propunerea acestui-a merge întracolo: sĕ se şteargă dintre objectele obligate limba şi literatura elină şi sĕ se încorporeze la obiectele estraordinare.

Archiepiscopul şi Metropolitul **Miron Romanul:** La amandamentul cetit voiu, sĕ mai adaug ceva. Primesc propunerea Escelenţiei Sale, d. Tavernicus, în toată estensiunea ei, doresc însĕ a se adauge următorul pasagiu: „Limba usitată în ţinutul respectiv şi literatura aceleia, dacă limba aceasta nu e cea maghiară sau cea germană.“

Aceasta ar fi a se primì în locul limbei eline ca object obligat de învĕţămênt. (Mişcare, sgomot în stânga.) Mĕ provoc la §-ul 18 al articolului de lege XLIV: 1868, care conţine în privinţa aceasta deja dispositiuni generale pentru scoalele secundare susţinute de stat. Eu cred, că principiul esprimat în § ul citat se poate lua şi aici de cinosură. Prin aceasta s'ar îngrigì, ca tinerimea sĕ afle ocasiune, aşi însuşì limbile esistente în singuraticele ţinuturi. Recomând amendamentul spre primire. (Strigări: „Se susţine tecstuarea!“)

Ministrul **Trefort** declară, că dorinţei archiepiscopului **Miron Romanul** satisface punctul *b)* al §-ului 3, care dispune: în scoalele cu limba de propunere nemaghiară, sĕ se propună şi limba respectivului ţinut. Modificaţiunea devine prin aceasta superflue.

Archiepiscopul **Miron Romanul:** Voiu vorbì foarte pe scurt.

La observările Escelenţiei Sale Domnului ministru am a reflecta că este mare deosebire între conceptul lucrului şi între interpretare; căci punctul *b)* din §. 3 vorbesce despre institutele, în cari limba de propunere nu este cea maghiară, şi a căror limbă de propunere trebue propusă ca object obligat. Eu contemplez altceva. Spre illustrare aduc casul, dacă spre esemplu în vre-un ţinut românesc guvernul ar avè de cuget sĕ înfiinţeze gimnasiu unguresc cu limba de propunere maghiară, atunci se poate aplica şi se va şi aplica, ceea ce prescrie projectul. Prin aceasta însĕ nu se ajunge ceea, ce doresc eu, căci în acel institut se va propune limba maghiară ca limbă de propunere a institutului în sensul legei, însĕ limba ţinutului nu este considerată. Este deci deosebire, deşi în înţeles, totuşi de concept, şi pentru aceasta 'mi susţin modificarea şi nu mĕ voiu opune dacă ea se va transpune la comisia de trei spre a raporta la şedinţa procsimă, că unde ar fi de a se intercala.

Trefort Ágoston ministru de culte şi instrucţiune: N'am nimica contra limbei ţinutului, ca sĕ se primească între obiectele estraordinare, aceasta însĕ nu se decide la acest loc. *Resping* însĕ cu toată *puterea* (határazottan) propunerea Escelenţiei Sale, care este: ca limba ţinutului sĕ se primească între obiectele obligate.

— Dta ai sciut aceasta?

— Da, am ştiut-o, dară n'aveam curagiul a-i face reproşuri în momentul, în care-mi scăpase viaţa. El era, ca şi mine lipsit de toate resursele. El fugise cu vr'o câţi-va taleri, cu care-şi cumperase dela un saltimbanc stabilimentul de marionete, ce-i servea mai mult aşi ascunde faţa decât a-i susţinè viaţa.

„— Veḑi, îmi ḑise el, profesiunea mea de astăḑi este din parte-mi o apucătură genială. De douĕ luni de ḑile percurg regatul Neapolei fără a fi recunoscut. Tu mĕ vei întreba, cum de n'am fugit mai de parte: din causă, că mai departe încă am creditori şi până în Francia i-aş găsì pe drumul meu. Şi apoi am lăsat în Neapole nişte aventuri mici de amor, care m'au ghidilit la inimă, şi m'au reţinut împregiurul Neapolei. Mulţămită acestei căsulie uşoare de pânză eu sûnt nevĕḑut, în mijlocul mulţimei. Precând toată lumea ţintesce privirile asupra burattinilor mei, nimenea nu întreabă, cine este omul, care-i pune în mişcare. Eu trec dintr'un cartier într'altul, mergênd în picioare în ceaşca mea şi odată eşit din trênsa, nimĕnea nu ştie, că eu sûnt acelaşi om, care a întreţinut societatea.

„ — De bună samă, o idee bună, îi respunsei eu; dar acuma ce ai de gând sĕ faci?

„ — Ce vreai tu, îmi rĕspunse el. Eu sûnt aşa de fericit că te-am găsit şi că-ţi pot servì, de sûnt gata a te urma ori unde mĕ vei duce. Eu îţi sûnt mai atăşat decât îţi pot spune. Tu ai fost totdeauna îngăduitor cu mine. Tu n'ai fost bogat şi ai făcut mai mult pentru mine ca cei bogaţi; tu m'ai apărat, când eram acuzat, tu mi-ai reproşat rătăcirile mele, dară mi ai arătat totdeauna, că sûnt capabil, a mĕ îndrepta. Eu nu ştiu, dacă eşti tu în drept, dară te pot asigura, că afară din Italia eu fac ori şi ce vei voì, spre aţi plăcè; căci veḑi, în Italia eu sûnt perdut, desonorat şi trebue sĕ mĕ duc sub alt nume în străinătate, dacă voesc sĕ încep o viaţă mai bună.

„Guido vorbise cu convingere, şi vĕrsase chiar şi lacrimi. Eu îl ştiam bun, şi-l credeam sincer. Poate că în momentul acela a şi fost. Eu mărturisesc, că am fost totdeauna foarte îngăduitor cu oamenii generoşi şi tot odată risipitori, precum ştiam că a fost Guido în mai multe rênduri. Am sĕ-ţi spun, domnule Goefle, că eu nu confund liberalitatea cu desordinea egoistă, deşi am pĕcătuit, nu o dată în punctul acesta: destul, că vechiul meu pretin şi noul meu soţ m'a hotărît, m'a muiat, până ce ne vĕḑurăm pe teritoriul papal, dejunând frugal împreună, la umbra unui boschĕt şi făcênd planuri pentru amêndoi.

(Va urma).

www.digibuc.ro

La votare se resping propunerile contelui I. Cziraky şi a archiepiscopului Miron Romanul şi se primesce §-ul 3 cu o modificare propusă de comisiunea de instrucţiune, în urma căreia e a se şterge cuvêntul „obligatoric.“

(Va urma.)

Cassele de păstrare scolari.

(Operat cetit în conferinţa învĕţătorilor din districtul Zarandului ţinută în Brad 11 August 1882 de Ioan German, învĕţătoriu.)

III.

Resultatele obţinute din înfiinţarea casselor de păstrare scolare sûnt preste mĕsură măgulitoare,

În Franţia, cu finea lui August 1880 numĕrul casselor de păstrare scolare era de 14,372 cu 302,841 deponenţi; eară suma depusă se ridică la 6.403,773 franci. Şi ce este mai momentos!

În acelaşi an în urma multelor esundaţiuni, multe familii au remas în starea cea mai miserĕ. Ajutoarele au încurs de toate parţile. Cu această ocasiune, cassele de păstrare scolare încă contribuiră cu suma de 19,000 franci, sumă destul de însemnată. În Anglia pre la anul 1877 numĕrul caselor de păstrare se ridică la 1000. În Germania în anul 1881 se aflau, afară de Bavaria şi Vürtemberg — la 2479 tot la 14,450 locuitori o cassă de păstrare scolară se îmulţesc pre ḑi ce merge. Ajunge a amintì, că în Heidelberg renumitul profesor Bluntschli, a dat 900 marce pentru înfiinţarea cassei de păstrare scolare. Voiu sĕ amintesc încă despre România, unde „cassele de păstrare“ s'au introdus prin Aprile 1881. Cu 18 Iulie 1882 sumele depuse se ridicau la 1.611,034 lei. La acest loc trebue sĕ însemn că: în România, cassele de păstrare scolare, sûnt împreunate cu a muncitorilor sĕraci, şi se administrează sub controla statului. Asupra acestor casse de păstrare, ḑiarul „Românul“ dela 18 Iulie 1882 se esprimă astfel:

„Ceea ce dă o mare însemnătate acestui capital nu este atât cantitatea lui, ci maj cu seamă modul, cum el s'a compus. El constă, într'adevĕr, din neînsemnatele sume, ce economisesc elevii de prin scoale, din puţinul, ce le dau părinţii pentru micele lor plăceri, şi din economiile ce fac muncitorii ear mai departe continuă „generaţiunea viitoare va avè deci o calitate, de care din nefericire am fost lipsiţi noi aceşti din generaţiunea de astăḑi; ea va fi armată pentru producere şi progres cu un instrument puternic făurit din o voinţă nestrămutată şi îndelungată, din un obiceiu din copilăriă contractat, obiceiul de a cruţa cât de puţin, din ceea ce produce, spre a putè întrebuinţa aceea cruţare, pentru o nouă producere.“

Acum sĕ vin la noi a casă. În Ungaria s'au introdus cassele de păstrare scolare de vre-o 6 ani numai. Dintre 22,000 învĕţători abia vre-o 500 insĕ au introdus cassele de păstrare scolare; deşi între spriginitori se aflau bărbaţi ca: Haynald, şi episcopul Iosef de Samassa. În Transilvania încă s'au înfiinţat casse de păstrare scolare, la scoalele de stat maghiare, nu numai în scoalele de băeţi, ci şi în cele de băiete. Începutul s'a făcut şi la Sasi, cari trec de popor foarte cruţător. În fine la noi Românii, începutul are sĕ se facă. Scriitoriul acestor şire a făcut încercarea la scoala normală din Brad, unde în clasa IV normală în 1880/1 dela 21 elevi s'au economisat 11 fl. v. a., eară în 1881/2 tot la clasa a IV normală dela 16 elevi s'au păstrat 13 fl. v. a. Pentru banii păstraţi la finea anului scolar, fie-care elev a căpĕtat cărţi de cetire după suma depusă. — Scopul meu era: lăţirea gustului de cetire; dar tot odată voind a deda pe elevi a cruţa şi a spesa banii numai pre lucruri folositoare.

IV.

După ce cassele de păstrare s'au lăţit aşa de tare, scoalelor române încă le ar fi cu putinţă înfiinţarea astorfel de casse. Sĕ studiăm numai bine cestiunea, cum s'a desvoltat în alte state, sĕ ţinem cont de esperinţele făcute de către alţii şi vom afla modalitatea.

Mi se va objecta poate, că poporul român e sărac şi stors până la os prin dările nesuportavere, că poporul a ajuns la sapă de lemn că abia cumpĕră câte o carte pruncului la scoală. Alţii vor ḑice: sûnt părinţi, cari tot anul trămit pruncii la scoală eară, când ḑice pruncul tatălui sĕu; cumpĕră carte, cerusă, libele acela îl înjură, dicêndu-i; „doară nu te vei face popă“! . . . . . .

Alte multe obiecţiuni se mai pot aduce de către oameni, cari dând de greutăţi — şi lipsindu-le energia — părăsesc cele mai mari şi mai salutare idei.

Contra obiecţiunei încă am putè face cât de multe. Pentru — cei ce cunosc insĕ poporul nostru român şi în partea lui cea bună, nu este necesariu. Ajunge a constata şi la acest loc, că poporului numai oameni energioşi şi interesaţi de binele lui i lipsesc.

Îndată ce conducĕtorii arată prin fapte, că voesc a înainta binele poporului, fie pre ori ce teren, poporul le numează. Câte întreprinderi şi câte idei măreţe nu s'au realisat, fiind conducĕtori poporului la culmea misiunei lor? Astfel — cred eu — s'ar întêmpla şi cu înfiinţarea casselor de păstrare.

După cele premerse se ivesce întrebarea, unde s'ar putè introduce şi unde trebue sĕ se introducă mai întâiu cassele de păstrare scolare?

Respunsul este uşior. 1. În comunele unde esistă scoale capitale, sau normale, bună oară ca în Sălişte, Sebeş, Braşov, Brad etc.

Aici se presupune, că nu lipsesc nici conducĕtori, eară de altă parte sûnt şi părinţii pruncilor, o parte mare, în stare bună materială.

2. În comunele, unde sûnt cel puţin 2 învĕţători

3. În comunele, cari au têrg de sĕptămână, şi unde comerciul este cât de puţin desvoltat.

Dacă ne-ar succede a înfiinţa în 5—6 locuri casse de păstrare, pre incetul ideea s'ar vulgarisa, şi ar prinde rădĕcini şi în alte comune. Invĕţătorii, cari sûnt în primul loc chemaţi, a realisa aceasta idee, întrunindu-se în reuniuni, şi comunicându-şi unul altuia esperienţele şi studiul lor faţă de cassele de păstrare, s'ar încuragia unul pre altul. Din contră rĕmânênd învĕţătorii îndolenţi, cassele de păstrare scolari nu se vor putè realisa niciodată.

Acum se trec la resolvirea întrebărei: cum sĕ proceadă învĕţătorul la înfiinţarea casei de părăsit scolare?

Înainte de începerea anului scolariu, învĕţătorul, după ce 'şi va fi făcut însuşi idee clară despre o cassă de păstrare scolară: trebue sĕ se pună în conţelegere cu directorul scolar, şi comitetul parochial, precum şi cu alţi fruntaşi ai comunei, arătându-le acestora însemnătatea casselor de păstrare scolare. Numai, după ce învĕţătoriul va putè câştiga în partea sa pre fruntaşii comunei şi cel puţin o parte din părinţii pruncilor sĕ proceadă la însuşi lucru. Aici trebue sĕ amintesc că un învĕţător, carele nu prea poate păstra nici banii sĕi şi nu scie sĕ ecomiseze, sĕ nu încerce a înfiinţa cassă de păstrare, ca sĕ nu compromită causa. Căci este o condiţiune neapĕrat de lipsă, ca învĕţătoriul sĕ fie înainte de toate foarte onest şi recunoscut de bun învĕţător.

Cu începutul prelegerilor în câteva cuvinte învĕţătorul spune pruncilor ca în o ḑi anumită d. e. Mercurea, în fie care sĕptĕmână, sĕ aducă la scoală crucerii, cei vor fi economisat preste sĕptĕmână.

Tot odată spune învĕţătorul şi pentru ce scop aduc pruncii banii cruţiaţi, şi ce se va alege cu acei bani adecă va face şi pruncilor, cât de cât ideă despre cassa de păstrare. Îndată ce s'au început depunerile elevii, cari sciu scrie şi cetì se provĕd fie-care cu câte un „libel“ anume întocmit. Libelul poate fi tipărit, sau şi-l scrie fie-care elev după un formular dat de învĕţător sau de vre-o autoritate scolară.

În „libel“ după arĕtarea învĕţătoriului, induce fie-care elev suma depusă. Cu finea fiecărei luni se sumează depunerile, tot astfel la finitul anului. În acest mod atât elevul, cât şi părinţii ţin în evidenţă sumele depuse şi-l controleazā pre învĕţător. Pentru elevii ce nu sciu scrie, vor induce elevii mărişori în libele.

Ḑiua fixată pentru depuneri trebue sĕ se observe cu stricteţă şi totdeauna învĕţătorul sĕ încerce a atrage cât mai mult pe prunci pentru casele de păstrare.

Afară de libelele pruncilor, învĕţătorul şi are „cartea sa generală“, unde pre o pagină este numai numele şi conumele unui elev, pre altă pagină urmează alt prunc şi aşa se induc toţi elevii. După numele elevului urmează trase vertical 12 linii, una pentru fie care lună a anului; ear a 13-a lineă pentru a se induce numĕrul „libelului“ pruncului. Preste cele 13 linii ducem orisontal 5 linii, adecă atâtea, de câte ori se fac solvirile pre lună.

După ce fie care elev a indus în libelul sĕu suma depusă, apoi se presentează cu banii la masa învĕţătorului, unde din libelul pruncului se induce în cartea generală suma depusă, şi se predau şi banii. Manipulaţiunea e bine, când o poate purta un elev, sub controla învĕţătorului, fiind acesta mai mult numai un privitor.

În o scoală cu 60—80 învĕţăcei nu va dura inducerea şi incassarea banilor mai mult de 20—25 minute.

Sĕ admitem că învĕţătorul a ajuns cu cassa de păstrare până la acest stadiu. Acum se nasce întrebarea, ce sĕ facă învĕţătorul cu banii?

Dacă învĕţătorul este în apropierea unei bance, şi dacă i-a succes a obţinè dela direcţiunea bancei, ca sĕ poată depune sumele lunari incassate dela prunci; atunci e foarte consult a eloca sumele întrate.

Din contră, dacă banca e în depărtare, şi s'ar ivì multe greutăţi cu depunerea, atunci banii sĕ se eloce în comuna respectivă — sub controla şi responsabilitatea învĕţătorului, directorului scolar şi a unui consiliu compus din părinţii pruncilor deponenţi. La nici un cas nu trebue sĕ vină învĕţătorul în suspiţiune, că el ar putè sĕ abuseze de banii pruncilor.

Sumele elocate atât la privaţi, cât şi la bance se pun sub numele deponentului,

A se depune colectiv dela toţi pruncii, dă anse la multe neînţelegeri, şi îngreuează posiţiunea învĕţătoriului. Afară de aceste suma elocandă trebue sĕ ajungă un anumit maximum.

Libelele de depunere e bine sĕ se păstreze de învĕţătoriu în Archivul scoalei, şi numai când se încasează banii dela prunci sĕ se predè pruncului, când apoi şi părinţii pruncului se pot convinge despre banii depuşi la casa de păstrare (bancă) şi despre progresul, ce a făcut pruncul în economisare.

Dacă un prunc părăsesce scoala sau voesce a şi retrage o parte din depunere, atunci ajunge consensul părintelui sĕu tutorului. Libelul de păstrare 'l imanuează învĕţătoriul plenipotenţatului legal al pruncului, şi tot odată sumele ridicate se cuitează şi în cartea generală de păstrare pre laturea, unde e indus elevul. Firesce, banca, unde sûnt depuşi banii, încă se încunosciinţează că elevul a părăsit scoala, sau că-şi retrage numai o parte din banii elocaţi

Pentru ca elevul, dedat a cruţa in scoală sĕ poată continua e bine dacă libelul de păstrare avut, 'l ţine şi după aceea, continuând punerile, tot pre basa acelui libel. Numai aşa vîrtutea păstrărei eserciată în scoală, s'ar putè practisa şi în familie.

Cam tot în modul acesta se întêmplă, şi când banii se elocă în comună la privaţi.

Dar tot începutul e greu. Astfel şi cu cassele de păstrare scolari. Manipularea e uşoară, însĕ e mult până ai ce sĕ manipulezi? Aici ne trebue sĕ ţinem cont de esperinţele altora.

Cel mai eficace mijloc, de a putè înfiinţa casse de păstrare ar fi:

a) „premiarea pruncilor celor mai buni cu bani, în ḑiua, când li se împarte libelele de depuneri.“

Premierea se întêmplă astfel: comitetul parochial, sau altă corporaţiune bisericească, ori bărbaţi filantropi depun în mâna învĕţătorului o sumă anumită, pre carea o manipulează el în decursul anului scolar. Din această sumă învĕţătorul în decursul lunei împarte ceea ce e disponibil elevilor celor mai buni. Crucerii împărţiţi elevilor se induc în „libelele“ lor de păstrare, şi apoi se reîntorc eară şi la învĕţător devenind acum capital al elevului, ce are sĕ fructifice. Despre banii destinaţi spre acest scop, precum şi despre pruncii împărteşiţi se fac şi conspecte separate, cari se cetesc cu ocasiunea esamenelor finali adecă se dă un raţiociniu despre banii întraţi. — Prin aceasta se ridică autoritatea învĕţătoriulni în ochii pruncilor şi a părinţilor. Elevii, prin aceea încă se stimulează atât la studiu, cât şi la păstrare. Elevii buni se vĕd remuneraţi atât în decursul anului, cât şi la esamene.

Procedura aceasta s'a practisat mai întâiu în Francia în scoalele comunale, pre la anul 1875; şi se practisează şi acum*)

b) Un alt mijloc rocomandabi ar fi: darea unor ajutoare pentru învĕţătorii, care ar înfiinţa casse de păstrare. Şi altcum se împart ajutoare, din partea consistorielor noastre bisericesci, şi pentru ce sĕ nu se prefereze învĕţătorii, cari ar pune basa unei instituţiuni atât de nobile?

Astfel se produce în Italia în urma legei din 27 Maiu 1875. —

c) În fine ar fi de dorit, că reuniunile învĕţătoresci din întreaga archidiecesă, sĕ încerce din toate puterile: realisarea caselor de păstrare scolari, după ce Venerabilul Consistoru Archidiecesan a dat indrumările necesari.

Manifestul de încoronare al Ţarului.

După încoronarea părechei imperiale în Moscva s'a publicat manifestul, care începe astfel:

„Din graţia lui Dumnedeu, Noi, Alecsandru împĕrat şi singur stăpânitor al tuturor ruşilor, Ţar al Poloniei, mare duce de Finlanda, etc., după ce ne-am pus pe cap cu voinţa lui Dumnedeu, coroana predecesorului nostru imperial şi am fost uns cu mirul sfânt, aducem din toată inima mulţămirea lui Dumnedeu, din a cărui poruncă am îndeplinit acest act transmis nouă din străbunii nostri şi sfânt atât nouă cât şi tuturor credincioşilor fii ai Rusiei. Acela care conduce pe regi şi statele, sĕ bine-cuvinteze ḑiua şi oara, în care, în a tot presenţa sa, reînoim solemn jurămêntul misiunei imperiale pe acest locaş sfinţit din vechime prin credinţa pioasă şi prin

*) Vedi pre larg „Die Schul-Sparkassen v. Aug. de Malarce Berlin SW, 1879.“

www.digibuc.ro

rugăciunile întregei ţări rusesci! Atot-puternicul său spirit să sprigineasică puterea suveranităţei noastre, dându-ne înţelepciune şi tărie pentru potolirea tuturor tulburărilor, pentru manţinerea ordinei şi dreptăţii şi pentru luminarea poporului spre adevărurile religiunei, pentru întărire în tot felul de ascultare faţă cu datoria şi legea, pentru păstrarea drepturilor şi privilegielor tuturor oamenilor şi a siguranţei generale şi pentru prosperitatea şi gloria patriei noastre.

Însuflat de dorinţa, de a îndrepta în această ḑi sacră şi solemnă, privirile noastre pline de graţie asupra tuturor supuşilor nostri, le întoarcem, în acord cu indemnurile intime ale inimei noastre, şi spre aceia, care se găsesc în deosebită lipsă şi strimtoare, spre aceia, care din lipsa mijloacelor, din nefericire şi din causa împregiurărilor, ce nu stau în puterea lor, nu sûnt în stare să'şi îndeplinească toate îndatoririle către stat; nu escludem dela graţia noastră imperială nici pe aceia, care întunecându-şi viaţa prin crime şi fapte rele, au făcut aceasta din neînţelegere şi negligenţă, sau au căḑut în grave contravenţiuni şi sufer pedeapsa, impusă de lege, cu smerenie şi supunere şi prin aceasta merită iertare sau cel puţin o uşurare a soartei lor."

Ceea ce urmează în manifest e împărţit în 16 capitole, dintre care primele vorbesc de restanţe în taxe, imposite, amenḑi, etc. ce sûnt iertate în mare parte. Lista e complicată, ca şi populaţia cea varie a unei ţări aşa de intinse. Ajutorul se dă la milioane din clasele sărace ale imperiului.

Art. 7 eartă pedepsele dintr'un mare număr de casuri, dar o clausulă dispune ca pedeapsa pentru toate crimele şi delictele, nemenţionate în manifest, să fie redusă cu o treime. Amenḑilede peste 300 ruble să fie micşorate cu această sumă: toţi care sufer acum o inchisoare, fără a fi perdut drepturile civile, să fie liberaţi, ear celor din categoria din urmă să li se ierte o treime din închisoare. Cei ecsilaţi în Siberia sau airea pot alege domiciliul ori unde afară de capitale si provinciele principale şi anume unii după 10, alţii după 15 ani dela sentinţa dată contra lor. Sentinţele de robie pe viaţă se pot îmblânḑi după recomandaţia guvernatorului din Siberia orientală. Persoanele cari au fost depărtate administrativ, după trei ani de purtare bună se pot întoarce în Rusia, dar nu în localitatea, de unde au fost trimişi în exil.

Trecând la partea mai importantă a manifestului găsim următoarele dispositiuni în privinţa crimelor politice:

Întinḑând privilegiul de graţie şi ertare, cu care sûntem dotaţi dela Dumneḑeu, asupra persoanelor, cari au contravenit legei, dorim să cuprindem în graţia noastră şi pe acei criminali gravi, cari au dat doveḑi, prin bună purtare şi muncă, că s'au renăscut cu totul moralicesce. Nu ne îndoim, că aceia, cari manifestă căinţă şi întoarcere la căile datoriei şi ascultărei către lege, se găsesc şi între aceia, cari au călcat sacru jurămînt de supunere către tron, lege şi patrie şi au comis crime politice şi ne-am decis să deschidem calea graţiei noastre şi acestei clase de criminalii în ḑiua încoronărei noastre.

Neaşteptând deci nici pe criminali politici dela uşurările, date prin clausulele art. 7, noi permitem.:

1. Ministrul de Interne, că după cum va afla de bine, să aplice uşurările menţionate în art. 7 asupra criminalilor politici deportaţi şi asupra acelora, cari sûnt condamnaţi la muncă silnică.

2. Ministrul de interne să ne presinte raporturi speciale asupra acelora, care prin purtarea lor merită şi alte uşurări.

3. Ministrul de interne se va putè raporta despre soartea celor deportaţi administrativ sau cari ar merita o îndulgenţă oare-care; apoi să se înlăture interḑicerea de a locuì în unele localităţi pentru aceia, a căror întoarcere ar fi compatibilă cu interesele ordinei publice.

4. Ministrul de interne să ne presente cererile acelora, cari au părăsit de bună voie patria în urma unor fapte contra statului şi acum doresc a se întoarce şi prin supunere către tron a 'şi îndrepta greşelile.

5. Toate contravenţiunile politice, comise acum 15 ani şi nedescoperite până la ḑiua încoronărei, se dau uitărei.

6. Acei munteni din Caucas, cari au fost exilaţi pentru turburări în Caucas, sûnt deplin ertaţi.

7. Acele persoane, cari au participat la revoluţia din Polonia în 1863 şi acelea, căror decretele din 1868, 1871 şi 1874 le-a interḑis numai de a locuì prin capitale, precum şi în Polonia şi în provinciile occidentale şi de a ocupa posturi publice, sûnt cu totul liberaţi de aceste restricţiuni. Nu participă la această graţiă acei, cari au comis omoruri şi incendieri în revoluţie. Aceşti criminali, precum şi cei cari după revoluţie au fost trimişi în Siberia şi acolo au comis alte crime, au parte numai de uşurările date criminalilor ordinari din această clasă.

8. Toate persoanele menţionate în art. de sus, cari n'au fost puse încă în drepturile lor anterioare intră acum cu copii lor legitimi în drepturile de nascere şi descedenţe, dar fără funcţiunile şi decoraţiile sau drepturile de posesiune, câştigate prin serviţ.

9. Acele persoane din Polonia şi din provinciile occidentale, silite să emigreze şi care s'au stabilit în Siberia sau în alte părţi ale Rusiei, se pun earăşi în drepturile cuvenite acestei clase (ţărani.) Acei dintre ei, care doresc a se întoarce în patria lor, trebue să obţie un certificat dela comuna lor.

10. Fugari, ca şi acei, cari au recurs la ajutor străin precum şi cei cari n'au făcut aceasta, la întoarcere nu sûnt supuşi urmărirei pentru participare la revoluţia din 1863; dar caută să se supună unei supravegheri poliţienesci în timp de doi ani sau până când guvernatorul general respectiv sau ministrul de interne va crede de cuviinţă. Escluşi sûnt ucigaşii şi incendătorii.

Pentru marele ducat Finlandia se va publica un deosebit manifest.

Varietăţi.

* **(Escursiune.)** *Reuniunea română de cântări din Sibiiu va arangia* **Sâmbătă 9 Iunie st. n. a. c.** *o escursiune în Dumbrava Sibiiului* după programa următoare

La 2 oare după ameaḑi convenirea în pavilonul din Dumbravă.

La 4 oare corul Reuniunei va esecuta următoarele piese:

1 Prima ḑi de primăvară de *F. Mendelssohn*
 a) Presimţ de primăvară.
 b) Viorica.
 c) Serbarea primăverei.
2 Aducerea aminte, de *F. Mendelssohn.*
3. Copilă tinerică, de *George Dima.*
 a) Priveghitoarea.
 b) Cântul ciocârliei, ambe de *F. Mendelssohn.*

După esecutarea acestora urmează jocul.

La această escursiune sûnt învitaţi toţi membrii reuniunei. *Comitetul.*

* (Adunarea generală a comitatului Sibiiului) va avè loc Luni în 11 Iunie n. în sala dela „împăratul romanilor".

* (Comitetul central electoral) al comitatului Sibiiului este convocat pe 15 Iunie n. la 10 oare a. m. în sala comitatensă pentru statorirea definitivă a listelor alegătorilor.

* *(Himen).* Domnişoara Catinca Bancillă-Puşcariu şi domnul Ioan Groza, teolog, 'şi serbează în 26 Maiu a. c. cununia în biserica greco-română din Budapesta.

* (Maial românesc în Făgăraş) a fost în 11/29 Maiu n. Din causa timpului ar fi fost maialul, cum ar fi fost, dacă nu i s'ar fi întêmplat altă pacoste. Copilaşii de 6—12 ani purtau steguleţe cu tricolor ardelenesc, care din întêmplare aduce cu cel românesc. Deci organele guvernului ung. care privighează, când şi unde nu trebue, ca să nu devină steguleţele arme şi copilaşii resvrătitori, le au cules. Notarii şi membrii români ai congregaţiunei comitatense se vor fi zidit de „părintească" îngrigire a organelor guvernului din Făgăraş. Cum va fi fost zidirea lor nu se spune, dar se poate scì. Ce va fi gândind *Surul*, când vede copilăriile şoviniştilor unguresci, cari umblă să se „înfrăţească" cu românii. De sigur că dacă ar putè gândì, şi el ar ḑice în şineşi, ce „diplomaţi" „înţelepţi" s'au rătăcit pe la poalele mele!

* La judecătoria cercului Mercurei s'a raportat în ḑilele trecute întêmplarea următoare: Un topărcean a fost surprins pascêndu'şi vitele pe hotarul Ognei. Giutarul ognean făcênd întrebuinţare de arme a împuşcat un bou de ai topârceanului şi pe acest din urmă l'a mai şi rănit cu revolverul la o mână

* (Cohalmul) a fost în săptămâna trecută a doua oară ameninţat cu înundare.

* (Têrgul Braşovului) de vite se scrie că a fost foarte bun, distingênduse prin multe vite frumoase; Cu têrgul a fost împreunată şi o esposiţiune de cai. Cei mai mulţi cai frumoşi se ḑice că i'a dat Treiscaunele. Têrgul aşa numit „slobod" a fost slăbuţ.

* (Anticităţi romane.) Dela Grădişte (Ulpia Traiană) din Valea-Haţegului se scrie, că de un timp încoace se desgroapă cu multă sirguinţă urmele culturei transplântate dela apus în ţinuturile noastre de străbunii nostri în al doilea secol după Ch. Desgroparea este condusă de archiologul ung. Emich. În apropierea zidurilor amfiteatrului s'au aflat ruinele unei clădiri, care s'ar părè a fi fost o baie caldă. Nu va trece mult şi se vor începe săpăturile pentru desgroparea templului ḑeităţii Mitra. Lucrurile descoperite să transpoartă la Deva în museul de acolo.

* (Părăsesc Ungaria curidicata) locuitorii din comitatul Şaroşului. Aşa spune „Pannonia" din Caşovia. („Pannonia"?) Cum? Guvernul sufere un nume, care a aparţinut istoriei, când e vorba de neromâni şi nu suferì numirea „Albina Daciei" fiindcă e „istoric" când e vorba de români).

* (Caprera). Fiii lui Garibaldi Menotti şi Rieciotti au dăruit naţiunei insula Caprera. Se aşteaptă în scurt timp un project de lege, care va declara locul, în care a trăit şi murit Garibaldi de un loc sacru.

* (Timpul cum îl prorocesce Luni biroul telegrafic din Budapesta:) „Peste tot, pe lângă noureli schimbăcioase, timp liniscit şi cam recoros cu ploi locale şi pre ici pe colea tempestate. — Se vede că de nins nu va ninge, căci biroul ar spune că pe alocurea va şi ninge, Am avè dar tot feliul de vremi nu numai într'o ţeară, ci şi într'o telegramă.

* *(„Furnica", cassă de economii in Făgăraş.)* Resultatul subscripţiunei publice din 31 Maiu a. c. la acţiunile societăţii anonime „Furnica" cassă de economii în Făgăraş este, că s'au subscris cu totul 325 acţiuni, se va face prin urmare redacţiunea necesară.

Fiind deci în sensul § 150 al legii comerciale capitalul social asigurat, convocăm prin aceasta adunarea generală constituantă a societăţii pe ḑiua de **Vineri 15 Iunie a, c.** căl. nou înainte de ameaḑi la 10 oare în Făgăraş în hotelul „Paris".

Objectele adunării sûnt:

1. Darea de seamă a comitetului subsemnat, constatarea subscrierei capitalului social şi a respunderei sumelor presrise.
2. Stabilirea definitivă a statutelor societăţii.
3. Constituirea societăţii, alegerea Direcţiunei şi a comitetului de supraveghiare.

Făgăraş în 1 Iunie 1883.

Comitetul pentru fondarea societăţei „Furnica" cassă de economii în Făgăraş.

Alesandru Micu m. p., preşedinte. **Ioan Roman** m. p., membru al comitetului.

Conspectul operaţiunilor, Institutului de credit şi de economii „Albina" în luna Maiu 1883.

Întrate.	fl. cr.
Numerariu transpus din 30 Aprilie	38,560.90
Depuneri	127,949.85
Cambie rescumperate	123,681.72
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	12,363.15
Interese şi provisiuni	11,213.42
La fondul de pensiune	59.58
Monetă vêndută	32,307.29
Efecte	29,104.38
Conturi curente	89,404.59
Diverse	899.43
	fl. 465,544.31

Eşite.	fl. cr.
Depuneri	108,221.93
Cambie escomptate	152,232.65
Împrumuturi hipotecare şi alte împrumuturi	14,710.—
Interese pentru depuneri şi alte interese	1,686.87
Contribuţiune şi competinţe	1,305.01
Salarie şi spese	1,995.53
Monetă cumpărată	56,440.78
Conturi curente	83,389.94
Diverse	6,768.84
Saldo în numerariu cu 31 Maiu 1883	38,792.76
	fl. 465,544.31

Sibiiu în 31 Maiu 1883.

Visarion Roman m. p., director esecutiv. *I. Lissai* m. p., comptab.

Loterie.

Mercuri 6 Iunie 1883.

Brünn: 13 20 61 65 53

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 5 Iunie n. 1883.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	120.40	120.35
Renta de aur ung. de 4%	85.55	88.45
Renta ung. de hârtie	86.75	86.65
Împrumutul drumurilor de fer ung.	137.50	114.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.50	91.50
II emisiune de obligaţiuni de stat dela drumul de fer orient ung.	112.75	112.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	98.80	98.50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina"		100.30
London (pe poliţa de trei luni)	119.95	120.05
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.67	5.63
Napoleon	9.51½	9.51
100 marce nemţesci	58.50	58.45

Redactor răspunḑător Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

www.digibuc.ro